

9.6.25

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 88327-01-23 האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

בפני כב' השופטת סגלית אופק

תובעים

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
ע"י ב"כ עו"ד א. חורף

נגד

נתבע

[REDACTED]
ע"י ב"כ עו"ד א. כהן

בעניין עזבון המנוח: [REDACTED]

פסק דין

מונחות לפני תובענה לקיום צוואה מיום 6.9.2018 והתנגדות לה בה נטען שהצוואה פסולה ועל כן יש ליתן צו ירושה על פי דין.

רקע עובדתי ודיוני נדרש לעניין

1. מר [REDACTED] ז"ל יליד 1943 [REDACTED] היה אלמן, אב לבן-הנתבע (נ/א), נפטר לבית עולמו ביום 26.2.2022 (להלן גם – המצווה או המנוח).
2. התובעת היא אחיינית של המנוח, והתובע הוא חבר ילדות של הנתבע.
3. ביום 24.4.2022 הגישו התובעים בקשה ליתן צו לקיום צוואה ביחס למסמך הנחזה להיות צוואה נושא תאריך 6.9.2018 עליו חתום המנוח (להלן גם – המסמך) (נ/ג) (ת"ע 19106-09-22). במסמך זה ציווה המנוח מנה מעיזבונו – מלוא זכויותיו בדירה (75%) (נ/ב) – לתובע "אשר מטפל בי ודואג לי במסירות כל העת" ואת יתרת עיזבונו הוא ציווה לתובעת "שגם היא מטפלת בי ודואגת לי במסירות כל העת" (סעיפים 4-5 נ/ג).
4. המסמך נוסח כ"צוואה בעדים" ובו הצהרת עו"ד יוסף נבון (להלן גם – עו"ד נבון או עורך הצוואה) ומר ברוך דוד (להלן גם – מר דוד או עד הצוואה), בחתימת ידם, לאמור: "אנו הח"מ, 1. יוסף נבון עו"ד מרח' 2. ברוך דוד ת"ז שהננו למעלה מגיל 18 שנה, והננו בדעה צלולה, מעידים ומאשרים בזאת לפי דרישתו ובקשתו של מר [REDACTED] ת"ז ... כי הוא חתם היום בפנינו ובנוכחותנו, כאשר שנינו נוכחים ביחד, את הצוואה דלעיל וזאת לאחר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- 1 שהוקראה לו והוסברה לו בשפה פשוטה ומובנת לו ובהבינו היטב את תוכן וטיב הוראות
- 2 צוואתו – והצהיר בפנינו כי זו צוואתו, וזאת בהיותו בדעה צלולה ולא נתון לשום לחץ,
- 3 כפייה או השפעה, הננו חותמים ומאשרים זאת בפניו ובנוכחותו של כל אחד מאיתנו ועל
- 4 פי בקשתו.
- 5
- 6 5. הנתבע הגיש כתב התנגדות (ת"ע 60313-08-22) ועתר ליתן צו ירושה (ת"ע 38327-01-23).
- 7
- 8 6. כל ההליכים הועברו להכרעת בית המשפט בהתאם לסעיף 67א(א)(1) לחוק הירושה, התשכ"ה-
9 1965 (להלן גם – **חוק הירושה או החוק**) (החלטת רשם הירושה מיום 22.8.2022).
- 10
- 11 7. בכתב ההתנגדות הנתבע טען, בין היתר, כי המנוח לא הבין בטיבה של צוואה.
- 12
- 13 לצורך בחינת הטענה מונה הפסיכיאטר, ד"ר עזגד גולד, כמומחה מטעם בית המשפט, לחוות
- 14 דעתו בשאלת כשירותו של המנוח להבין בטיבה של הצוואה.
- 15
- 16 ביום 24.12.2023 נתקבלה חוות דעתו של המומחה (להלן גם – **חוות הדעת**). על בסיס ממצאיו
- 17 הגיע המומחה למסקנה כי: "ניתן לקבוע בסבירות של מעבר למאזן ההסתברויות שמור [REDACTED]
- 18 [REDACTED] ל היה כשיר להבין בטיבה של צוואה בתאריך 6.9.2018".
- 19
- 20 הנתבע הפנה למומחה שאלות הבהרה אשר נענו ביום 1.4.2024 ואף זימנו ליתן להיחקר על חוות
- 21 הדעת.
- 22
- 23 8. הצדדים הגישו תצהירים במקום עדות ראשית. מטעם הנתבע הוגש גם תצהיר של הגב' [REDACTED]
- 24 [REDACTED] אחותה של התובעת (להלן גם – **גב' [REDACTED]**); מטעם התובעים זומנו ליתן עדות עדי
- 25 הצוואה.
- 26
- 27 9. התקיימו שתי ישיבות הוכחות. ביום 14.1.2025 נשמעו עדויותיהם של המומחה (עמ' 6-14),
28 **עורך הצוואה** (עמ' 15-23), **עד הצוואה** (עמ' 24-26); ביום 16.1.2025 נשמעו חקירותיהם של
29 הנתבע (עמ' 13-22), **גב' [REDACTED]** (עמ' 22-23), התובע (עמ' 23-29), התובעת (עמ' 29-37). יוער, כי
30 עדי הצוואה נחקרו בחקירה ראשית בלבד (עמ' 23, ש' 17, עמ' 26, ש' 4).
- 31
- 32 10. הוגשו סיכומים בכתב וניתן כעת פסק הדין.
- 33
- 34 **תמצית טענות הצדדים**
- 35
- 36 11. הנתבע, המתנגד לקיום הצוואה, טוען כי:
- 37
- 38 א. במסמך עליו הוחתם המצווה לא מתקיים מרכיב היסוד "והביאה" בפני שני עדים, ובלעדיו
- 39 אין בפנינו צוואה. בזיקה לכך נטען, כי המצווה לא הציג בעצמו את הצוואה לעדי הקיום,
- 40 לא אמר להם שזו צוואתו ולא הצהיר בפניהם שזוהי צוואתו וזהו רצונו, ועדי הקיום חתמו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

על הצהרת עדים שאינה תואמת את שאירע בפועל. לחלופין, יש להעביר את נטל הבאת הראיות והשכנוע על התובעים.

ב. אין בחוות דעת הסתברותית כדי לקבוע באופן וודאי שהמצווה ידע להבין טיבה של צוואה, בפרט כשמצבו של המצווה עלול להשתנות מיום ליום; המומחה לא התייחס בחוות הדעת למסמכים רפואיים שהיה עליו להביאם בחשבון לצורך הערכת כשירותו ומצבו הכללי של המצווה ביום עריכת הצוואה.

ג. הצוואה אינה מעשה אישי של המנוח; התובעת היא הרוח החיה מאחורי עריכת הצוואה ומעורבותה הייתה עמוקה מתחילתו ועד סופו של העניין.

ד. עורך הצוואה שיתף פעולה עם התובעת להכשיר בדיעבד פעולה משפטית שעורך הצוואה ביצע בעבורה ולהרחיק אותה כמה שיותר מהצוואה; תשובותיו כמו גם התחמקויותיו והסתירות שעלו בעדותו מצביעים על ניסיון להסתיר את התמונה המלאה הנוגעת לקשרים המשפטיים, לקשרי הנאמנות, שיש בינו לבין התובעים ולמעורבותם העמוקה בצוואה ובפעולות שקדמו לעריכתה.

ה. הטענה על גניבת כספי הירושה של הסבתא בשנת 2009 התגלתה כסיפור בדים, וכך גם הטענה שזוהי הסיבה בעטייה יזם המצווה פגישה אצל עו"ד לערוך צוואה בשל רצונו לנשל את בנו מכל דבר.

ו. הטענה לפיה הנתבע היה מסוכסך עם המצווה במשך שנים רבות ורצה לסלק את אביו מהדירה התבררה כלא נכונה.

ז. התובעים השפיעו השפעה בלתי הוגנת על המנוח.

ח. מבחינה רחבה וכוללת של מכלול הנסיבות כפי שהוכחו עולה כי על פי כל אחת מעילות ההתנגדות בנפרד יש לבטל את הצוואה, מקל וחומר צירופן של כל העילות יחד שנסזרות לכדי מארג אחד בו השלם עולה על סך חלקיו ותוצאתו ביטולה של הצוואה.

ט. יש לחייב את התובעים בהוצאות משפט, שכר טרחת המומחה והעדים ושכר טרחת עו"ד באופן המלא והראוי.

12. התובעים, מבקשי קיום הצוואה, טוענים כי:

א. הטענה כי עד הצוואה חתם ראשון ועזב בטרם חתמו המצווה ועו"ד נבון מבוססת על פרשנות סלקטיבית ומגמתית של עדותו של עד הצוואה, תוך התעלמות מעדותו של עו"ד נבון ומהצהרת עדים כתובה וחתימה, ואין בה ממש. לחלופין, ככל שייקבע כי נפל פגם צורני כלשהו באופן נוכחות העדים או בסדר חתימתם, הרי מדובר בפגם ניתן לריפוי לאור אמיתות הצוואה וגמירות דעתו הברורה של המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- 1 ב. בהתאם לחוות הדעת על אף שהמנוח סבל מדמנציה, היא הייתה קלה במועד הרלוונטי, לא
- 2 שללה את כשירותו של המנוח להבין בטיבה של צוואה, ולא עלה בידי הנתבע להביא ראיות
- 3 רלוונטיות לשלול את הכשירות; מסקנתו של המומחה מטעם בית המשפט עומדת ברף
- 4 ההוכחה הנדרש במשפט אזרחי, היא בעלת משקל מכריע, ונתמכת בראיות חיצוניות.
- 5
- 6 ג. לא הובאה ראיה כלשהי למעורבות פעילה של התובעים בהכתבת תנאי הצוואה או
- 7 בניסוחה; התובעים לא נכחו בפגישות מהותיות בהן נמסרו ההוראות ונחתמה הצוואה;
- 8 ניתן הסברים סבירים על פרטים שוליים.
- 9
- 10 ד. יש סיבה ברורה, גלויה ומוכחת לרצונו של המצווה לנשל את הנתבע, ומדובר ברצון אותנטי,
- 11 מבוסס על תחושותיו ומערכת יחסיו עם בנו ולא תוצר של השפעה חיצונית כלשהי.
- 12
- 13 ה. עדותו של הנתבע התאפיינה בחוסר עקביות, התחמקויות ונסייונות להציג מצג שווא של
- 14 יחסים תקינים עם המצווה. לעומת זאת, עדויותיהם של התובעים היו עקביות במהותן,
- 15 תאמו את הראיות האובייקטיביות וסיפקו הסברים סבירים ומתקבלים על הדעת.
- 16
- 17 ו. הצוואה אינה תוצר של השפעה בלתי הוגנת חיצונית אלא נערכה מרצונו האותנטי של
- 18 המצווה אשר רצה לנשל את הנתבע כתוצאה מסכסוך ארוך שנים וכעס על רקע כספי.
- 19 לעומת זאת, ביקש המצווה להוריש את רכושו לתובעים שדאגו לו בפועל עשרות שנים וגם
- 20 בשנותיו האחרונות; הטענות על תלות קיצונית ובידוד של המצווה הופרכו.
- 21
- 22 ז. עדותו של הנתבע לא הייתה עקבית ואינה מהימנה.
- 23
- 24 ח. עדותה של הגב' גוועה בחוסר אובייקטיביות, אינטרס אישי ברור, ונעדרת כמעט כל
- 25 רלוונטיות ישירה לשאלת תוקפה של הצוואה.
- 26
- 27 ט. עדויותיהם של התובעים היו עקביות, תואמות את הראיות האובייקטיביות, וסיפקו
- 28 הסברים סבירים ומתקבלים על הדעת.
- 29
- 30 י. עדותו של עורך הצוואה על אף שלא זכר כל פרט ופרט מאירועים שהתרחשו לפני שנים,
- 31 הייתה מקצועית, עניינית, ומהימנה בליבת הדברים.
- 32
- 33 יא. עדותו של מר דוד, גם אם חלקית, חיזקה את ליבת התהליך הצורני.
- 34
- 35 יב. הנתבע צרף לתצהירו תמלול של שיחה, לא צרף את ההקלטה עצמה והפניות לב"כ המתנגד
- 36 להעביר את ההקלטה העלו חרס. על כן, אין התמלול מהווה ראיה בתיק.
- 37
- 38
- 39
- 40
- 41

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

דיון והכרעה

13. המחלוקות בין הצדדים מתמצות בארבע שאלות עיקריות:

א. האם נפל פגם בצוואה? ככל שנפל פגם, האם ניתן לקיימה למרות הפגם?

ב. האם הוכח שהמצווה לא היה כשיר להבין בטיבה של הצוואה?

ג. האם הוכח שהצוואה נערכה מחמת השפעה בלתי הוגנת?

ד. האם הוכחה מעורבות של התובעים בעשיית הצוואה?

הערות מקדמיות

14. בטרם אפנה לבחינת טענות הצדדים, אעיר הערה מקדמית לעניין תמליל השיחה אשר צרף הנתבע לתצהירו (נ/יב), מבלי שהוגשה ההקלטה.

15. כידוע, דרך המלך להגשת הקלטה כראיה היא באמצעות הגשת סליל/מדיה דיגיטלית בה בוצעה ההקלטה, יחד עם תצהיר מטעם מבצע ההקלטה. בדרך כלל יש לצרף לכך גם תמליל, אשר ישמש כאמצעי עזר, ויעלה על הכתב את שנאמר בהקלטה [נ"פ 2608/04 פלוני נ' מדינת ישראל (2005), פסקה 9 (להלן גם – **הלכת שניר**)].

שינוי העתים והתפתחויות בפסיקה הגמישו את מבחני הלכת שניר, כך שלערכאה הדיונית מסור שיקול דעת אם לקבל הקלטה, או תמליל, גם אם לא הוגשו בדרך הרגילה, תוך שמירה על העקרונות הבסיסיים למען השגת התכלית של חשיפת האמת ועשיית הצדק ומתן דגש לשאלה, האם ההקלטה משקפת נאמנה את האירוע [נ"פ 62272-08-18 אבו חדיר נ' גולדווג (30.12.2018)].

16. לאור האמור לעיל, מאחר והבקשה לפסילת התמליל הועלתה במהלך חקירתה של התובעת, לא ראיתי להיעתר לבקשה להוציא את התמליל מהתיק, ואיפשרתי לנתבע להפנות שאלות בחקירה נגדית של התובעת, תוך שנשמרה לתובעים הטענה לעניין זה (עמ' 32, ש' 17-17, 23).

17. במקרה זה, התעלם הנתבע מהחלטות שניתנו לעניין זה (ר' פרו' 17.1.2023 עמ' 4, ש' 33; החלטה מיום 5.1.2025), לא הביא את ההקלטה, לא נתן, גם לא בדיעבד, הסבר העונה על דרישות הדין לאי צירופה של ההקלטה, וממילא נשללה מבית המשפט האפשרות לוודא כי מתקיימים תנאי הפסיקה כגון האפשרות לזהות את הדוברים ולהתרשם מתוכנה באופן ישיר. לפיכך, לא מצאתי להסתמך על הראיה המשנית (התמליל), ואסתפק בתשובות התובעת בחקירתה בפניי, מלבד במקום שהתובעת בעצמה ענתה את אשר ענתה בהתייחס לתמליל.

בטלותה של הצוואה בהעדר רכיבי היסוד הנדרשים לה

18. סעיף 20 לחוק קובע כי: "צוואה בעדים תהיה בכתב, תצוין בתאריך ותיחתם ביד המצווה בפני שני עדים לאחר שהצהיר בפניהם שזו צוואתו; העדים יאשרו באותו מעמד בחתימת ידם על פני הצוואה שהמצווה הצהיר וחתם כאמור".

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 9106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

19. **מרכיבי היסוד** להוכחת קיומה של צוואה בעדים הם **שהצוואה בכתב והמצווה "הביאה בפני שני עדים"** (סעיף 25(ב)(2) לחוק). בהעדר קיומם של מרכיבי היסוד לא ניתן לראות במסמך צוואה [נעמ"ש (ב"ש) 57029-05-18 מ.ס.נ' א.ה. (29.11.2018); ש. שוחט, פגמים בצוואות, מהדורה שלישית מורחבת מעודכנת התשע"ו-2016, בעמ' 87 (להלן גם – **פגמים בצוואות**); שוחט, פינברג, פלומין, דיני ירושה ועזבון, מהדורה שביעית מעודכנת, בעמ' 109 (להלן גם – **דיני ירושה ועיזבון**)].
20. בעמ"ש (ת"א) 78000-05-24 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח' (17.2.2025) נקבע: "מרכיב יסוד זה – "והביאה לפני שני עדים" – עניינו התהליך שמחבר בין המצווה, הכתב והעדים. פרשנותו של מרכיב זה נגזרת מהדרישה בדבר נוכחותם של שני עדים כמרכיב קונסטיטוטיווי (יסודי) בצוואה בעדים לפי סעיף 20 לחוק. בדנ"א 7818/00 **אהרון נ' אהרונ**, פ"ד נט (6) 653 (2005) קבע כב' השופט מצא את משמעותו המעשית של ההיגד "והביאה": המצווה מציג את המסמך שמהווה את צוואתו לפני שני עדים ככזה, כצוואתו שלו, ושני העדים, שראו את המסמך ושמעו את דברי המצווה שהציג לפניהם את המסמך כצוואתו, מצהירים שהמסמך שקיומו מתבקש הוא הצוואה שהמצווה הביא בפניהם. תהליך זה, שקושר כאמור בין המצווה, הכתב והעדים צריך שיעשה בין אם המסמך נושא את חתימת המצווה והעדים ובין אם לאו. רק משהוכח בפני בית המשפט באמצעות תצהירי העדים ו/או עדותם לפניו כי המצווה הציג את המסמך פניהם כצוואתו וכי המסמך שקיומו מתבקש הוא הצוואה שהמצווה הציג בפניהם כצוואתו – התקיים מרכיב היסוד של "הביאה לפני שני עדים" (שאול שוחט, "פגמים בצוואות" מהדורה שלישית עמ' 89). היסוד העובדתי של הצהרת המצווה שזו צוואתו והיסוד הראייתי שהעדים מאשרים שהמצווה הצהיר וחתם כאמור – סעיף 20 לחוק – כשלעצמם, אינם בגדר מרכיבי יסוד ברם הם חלק בלתי נפרד ממרכיב היסוד "והביאה", על פי הפרשנות שניתנה להיגד זה בפסיקה, מקום ואין ראיות אחרות להתקיימות יסוד זה בתהליך עשיית הצוואה".
21. ואכן, הצוואה בה עסקין נערכה בכתב; היא נושאת תאריך; יש בה חתימות של המצווה ושני עדים ע"ג שני עמודי הצוואה. עם זאת, לאחר שנשמעו חקירות עדי הצוואה נתגלעה לראשונה מחלוקת לעניין פגמים צורניים היוורדים לשורשה של צוואה בטענה כי הצוואה לא הובאה בפני שני עדים.
22. לאחר שבחנתי את התשתית הראייתית שהובאה בפניי, מצאתי לקבוע כי אין בפגמים הצורניים שהועלו לפתע כדי לפגום כשלעצמם בצוואה. עם זאת, וכפי שיפורט להלן, אני סבורה כי הצוואה בסופו של יום איננה משקפת את רצון המנוח, ואין מקום לקיימה בשל פגמים מהותיים. אפרט סוגיה סוגיה.
23. לפי עדותו של עו"ד נבון, במעמד הצוואה "כאשר הוא (המצווה – ס.א) בא לחתום היה גם נוכח גם העד" (עמ' 16, ש' 22); על אף הנחה שהמצווה יודע קרוא וכתוב (עמ' 21, ש' 33), בהתאם להתנהלותו השגריתית הקריא עו"ד נבון את הצוואה: "**ש: אתה תמיד מקריא לכל אחד? ת: כן**" (עמ' 21, ש' 33-35); לא היו למצווה הערות/ תיקונים והמצווה אישר שזוהי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 88327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- 1 צוואתו: "ש: שהקראת לו היו לו שאלות, תיקוניש? ת: לא. ש: הוא אמר לך כן וחתם? ת:
2 כן" (עמ' 22, ש' 7-12); המצווה חתם על הצוואה: "הוא ראה שזה נכון וחתם" (עמ' 22, ש' 7).
3
4 לפי עדותו של עד הצוואה, מר דוד (מתוך בעיסוקו – עמ' 24, ש' 14) הגיע למשרד לבקשתו של
5 עו"ד נבון: "טלפן אלי ושאל אם אני פנוי להיות עד לצוואה" (עמ' 24, ש' 16); כשהעד הגיע
6 למקום המצווה נכח שם: "ש: כאשר הגעת המנוח היה כבר במשרד? ת: כן. הוא ישב ואני
7 ישבתי מולו" (עמ' 24, ש' 25-26); העד זיהה את המצווה: "עו"ד נבון הציג תעודת זהות
8 שאוודא שזה האדם, הסתכלתי בת"ז וראיתי שזה האדם וזה הכל... אמרתי לו שלום,
9 הסתכלתי עליו ווידאתי שזה הבן אדם" (עמ' 24, ש' 17-18, 30); העד לא שמע שהוקראה
10 הצוואה: "ש: כאשר היית קראו לו את הצוואה? ת: לא. לא נכנסתי לכל הנושא של הניירת
11 אני רק חתמתי" (עמ' 25, ש' 23-24); העד לא ראה את העד חותם על הצוואה: "ש: אז המנוח
12 חתם בנוכחותך בפניך? ת: לא. אני חתמתי והגשתי לעו"ד חזרה" (עמ' 25, ש' 13-14); העד
13 עצמו חתם על הצוואה (עמ' 25, ש' 29); עדי הצוואה לא חתמו יחד: ש: לא חתמתם יחד? ת:
14 בעת ובעונה אחת לא. אני חתמתי והוא לקח את הניירות. אחרי כמה דקות אמרתי תודה
15 רבה והלכתי... ש: והעו"ד חתם יחד איתך? ת: אולי אחרי" (עמ' 25, ש' 10-12, 15-16).
16
17 24. במקרה זה, שני העדים הם עדים אובייקטיביים וניטראליים, ואין לי ספק שאין להם עניין
18 בתוצאות ההליך. העדים העידו מטעם התובעים, נחקרו חקירה ראשית בלבד (עמ' 23, ש' 17,
19 עמ' 26, ש' 17). עדויותיהם לכאורה שונות. למרות זאת, לאחר שהתעמקתי בעדויות עדי
20 הצוואה, מצאתי לקבוע כי מתקיימים רכיבי היסוד בצוואה מהטעמים הבאים:
21
22 **האחד**, בענייננו, עורך הצוואה הסכים לקבל את המנוח ביום שישי אחר הצהריים, לפי בקשתו
23 (עמ' 22, ש' 28) וביקש ממר דוד להגיע לשמש עד (מר דוד – עמ' 24, ש' 20); שני העדים מתארים
24 התרחשות בפרק זמן דומה במהלכו נחתמו שלושה עותקים של צוואה פשוטה וקצרה (2
25 עמודים) (מר דוד – עמ' 25, ש' 34): עו"ד נבון – "בערך חצי שעה פלוס מינוס" (עמ' 22, ש' 7-8)
26 מר דוד – "משעה כמו רבע שעה 20 דקות" (עמ' 25, ש' 20).
27
28 מר דוד ידע שהוזמן לשמש עד צוואה אולם לא התעניין באירוע יתר על המידה: "ש: אמרת
29 קודם שלא ידעת שזו צוואה? ת: לא שלא ידעתי, אבל לא קראתי את הצוואה. אני לא
30 נכנסתי לכל הנושא הזה, רק באתי להיות עד שזה האדם שיושב מולו" (עמ' 24, ש' 37, עמ'
31 25, ש' 1-2). לעומת זאת, לא סביר כי עו"ד נבון – עו"ד ותיק משנת 1975 ונוטריון (עמ' 23, ש'
32 21) – יטעה בסדר הדברים: הקראה, הצהרה, חתימת המצווה ולאחריה חתימת העדים. לעומת
33 זאת, מר דוד שימש עד צוואה פעמיים בימי חייו: "אולי הייתי בעבר פעם לפני כמה שנים.
34 גם זה לדעתי כבר לפני 5-6 שנים" (עמ' 24, ש' 22) ולא מן הנמנע שהוא אינו זוכר או מבבלב
35 במעמד. על כן, בהעדר ראיה סותרת חד משמעית – וכאמור לעיל עו"ד נבון לא נשאל על סדר
36 החתימות – אין להניח כי עו"ד נבון היה מבקש מהעד לחתום חתימת אישור על הצוואה בלי
37 שהמצווה – לאחר שהצהיר שזוהי צוואתו – היה חותם קודם בעצמו על הצוואה.
38

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- השני, אכן, עד הצוואה בעצמו לא שאל את המנוח האם זו צוואתו, לא שאל אותו האם הוא מבין את מה שכתוב בצוואה והמנוח לא אמר לו דבר. עם זאת, וכיצא מתשובותיו של עד הצוואה, הוא אינו מאשר או שולל את האפשרות שהצוואה הוקראה והוסברה למנוח בידי עו"ד נבון, כך שהמצווה היה מודע למהות הצוואה ולתוכנה. בתשובותיו עד הצוואה בכלל מתמקד בכך שהוא עצמו לא קרא או הקריא את הצוואה: "ש: אמרת קודם שלא ידעת שזו צוואה? ת: לא שלא ידעתי, אבל לא קראתי את הצוואה. אני לא נכנסתי לכל הנושא הזה, רק באתי להיות עד שזה האדם שיושב מולי. ש: המנוח דיבר עם העו"ד במהלך הפגישה? ת: אני סיימתי לחתום והלכתי. אחרי שראיתי שזה הבן אדם וזיהיתי אותו, וחתמתי במקום שהראה לי, שאלתי אם סיימתי את תפקידי והוא אמר שכן, קמתי והלכתי והם נשארו שם. ... ש: היית כאשר קראו לו את הצוואה? ת: לא. לא נכנסתי לכל הנושא של הניירת אני רק חתמתי. ש: אבל בהצהרה אתה מצהיר שקראתם למנוח את הצוואה? ת: את גס שאלת אותי בטלפון ואמרתי שאני עצמי לא קראתי את הצוואה, לא חושב שזה תפקידי אני לא עו"ד ... ש: אתה מצהיר שהוא חתם היום בפנינו ובנוכחותנו, כאשר שנינו נוכחים ביחד את הצוואה דלעיל חאת לאחר שהוסברה לו בשפה פשוטה והיא הוסברה? ת: אני את הצוואה לא קראתי" (עמ' 24, ש' 37, עמ' 25, ש' 1-5, 23-27; 30-32).
25. לאור האמור לעיל, טענתו של הנתבע על כך שהפגמים מאיינים את המסמך כצוואה נדחית.
26. משנמצא שהמסמך יכול להיחשב כצוואה שלא נפלו בה פגמים היורדים לשורש המסמך, נותר על הנתבע נטל השכנוע בהקשר לטענותיו על פגמים מהותיים שנפלו במצווה ופגמים בתוקפה נע"א 2098/97 בוסקילה נ' בוסקילה, פ"ד נה (3) 837 (2001); ת"ע (ת"א) 11632/99 פלוני נ' אלמוני (25.4.2004).
- המנוח הבין טיבה של צוואה
27. סעיף 26 לחוק קובע כי: "צוואה שנעשתה על ידי קטין או על ידי מי שהוכרז פסול-דין או שנעשתה בשעה שהמצווה לא ידע להבחין בטיבה של צוואה – בטלה".
28. נקודת המוצא לבדיקה היא חזקת הכשירות.
- הכלל הוא כי כל אדם כשיר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו וכל אדם כשיר לבצע פעולות משפטיות, אלא אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית המשפט [נסעיפים 1, 2 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962]. אי לכך, כל אדם כשיר לצוות, אלא אם כן כשרות זו נשללה ממנו כדין נע"א 160/80, 851/79 בנדל נ' בנדל, פ"ד לה (3) 101, 104 (1981); עמ"ש (ת"א) 55336-12-14 ז.ר. נ' ר.א. (6.3.2016); בע"מ 3539/17 פלונית נ' פלוני (11.6.2017), פסקה י'.
29. מהותה של הטענה בדבר אי כשירות לפי סעיף 26 לחוק היא במצבו הנפשי, המנטלי והגופני של המצווה לעת עריכת הצוואה. נקודת הזמן הרלוונטית לבחינת הטענה היא מועד החתימה על הצוואה. ככל שיוכח כי במועד זה המצווה ידע להבחין בטיבה של צוואה, הרי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 50313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- גם אם יוכח כי במועד מוקדם או מאוחר לכך היה מצבו שונה, אין בכך לשלול את רצונו בעת עריכת הצוואה [נ"א 7506/95 שוורץ נ' בית אולפנה בית אהרון לישראל, פ"ד נד (2) 215, 222 (2000)].
30. על מנת לקבוע האם מצווה הבין "בטיבה של צוואה" יש להתחשב במודעותו למהות מעשיו ותוצאותיהם. לשם בחינה זו, ניתן להתחשב במודעותו של המצווה לעובדה שהוא עורך צוואה, יודע את היקף רכושו וזהות יורשיו ובמודעותו להשפעות עשיית הצוואה על יורשיו [נ"א 15/85 מזרחי נ' רז, פ"ד מא (4) 454, 458 (1987); נ"א 724/87 כלפה נ' גולד, פ"ד מח (1) 22, 31 (1993); דיני ירושה ועיזבון בעמ' 122]. המשקל שיינתן לשיקולים אלה משתנה בהתאם לנסיבות המקרה [נ"א 1212/91 קרן ליב"י נ' בינשטוק, פ"ד מח (3) 705 (1994)].
- כדי לעמוד בנטל אין די בהעלאת ספקות בלבד, אלא יש צורך בראיות ספציפיות וחד משמעיות נכון ליום עריכת הצוואה [נ"א 733/88 אהרוניאן נ' אלישקה, פ"ד מה (5) 705 (1991); פגמים בצוואות עמ' 162-163].
- מן הכלל אל הפרט –
31. לאחר שבדקתי את מכלול העדויות והראיות שהובאו נחה דעתי לקבוע כי המנוח היה כשיר להבין טיבה של צוואה בעת עשייתה; להלן אפרט נימוקיי.
32. ראשית, המומחה עיין ברשומה רפואית של המנוח מהשנים 2016 – 2020, נתן חוות דעת על בסיס המסמכים הרפואיים הרלוונטיים.
- המומחה כתב כי עובר למועד עריכת הצוואה סבל המנוח מליקוי נוירו קוגניטיבי מאגורי (דמנציה) שהיה יחסית בדרגה קלה, ובהתחשב בעובדה זו סבר המומחה שהיה מקום לבחון את כשירותו להבין בטיבה של צוואה על ידי איש מקצוע באמצעות בדיקה מעמיקה וספציפית ממוקדת בקרטיונים הנדרשים לכשירות משפטית זו. עם זאת, העריך המומחה כי "בהתאם לידע המקצועי המקובל בנוגע לאנשים במצבו של המנוח (כפי שעלה מהרשומה הרפואית בעניינו, כמפורט לעיל) ניתן לקבוע בסבירות של מעבר למאזן ההסתברויות שעל אף הליקויים הקוגניטיביים והנפשיים (ספק הפרעה דיכאונית מינורית)...בתאריך 6.9.2018 הוא היה מסוגל לגבש רצון אותנטי בנוגע לאופן חלוקת רכושו; היה מסוגל לדעת באופן בסיסי את היקף נכסיו; לדעת מי יורשיו הטבעיים; לגבש החלטה מושכלת בנוגע לאופן חלוקת נכסיו לאחר מותו; להבין מהי צוואה, להיות מודע לכך שהוא עורך צוואה וכן מהי המשמעות של עריכתה והחתימה עליה".
33. הנתבע תוקף את מסקנת המומחה בסכומיו, טוען בין היתר כי חוות הדעת הסתברותית. אכן, חוות הדעת ניתנה על יסוד הסתברותי (ר' גם תשובה מס' 12 לשאלות ההבהרה; המומחה-עמ' 14, ש' 11-12). עם זאת, ישנם תהליכים רפואיים הנפרסים על פני זמן ממושך ומספקים

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

שורה של נקודות ציון המאפשרות לזהות מגמה. דוגמה נפוצה בתיקי צוואות היא הליך דמנטי – הליך פרוגרסיבי אשר נמשך לאורך חודשים ו/או שנים (המומחה - עמ' 7, ש' 5) – מתועד במסמכים שנוצרו לאורך תקופה זו, אשר מאפשרים, יחד עם הידע הרפואי לגבי התהליך, הערכה בהסתברות גבוהה יחסית של הכשירות לאורך נקודות שונות בציר הזמן [ת"ע (י-ם) 32905-12-19 פלונים נ' האפוטרופוס הכללי במחוז ירושלים ואח' (10.8.2022)].

34. כנלמד מחוות הדעת וחקירתו של המומחה:

(א) ברשומה הרפואית אין תיעוד מזמן אמת המתעד תהליך של התדרדרות משמעותית של המצב הקוגניטיבי. בעניין זה מפנה המומחה למבחני סקר של תפקודים קוגניטיביים שנערכו למנוח ש"אינם מבחנים ש"מצביעים" באופן ישיר על קיומה של הפרעה נוירוקוגניטיבית מאג'ורית (דמנציה) (תשובה מס' 9), ובכללם: הערכה גריאטרית בקופ"ח (ד"ר דנילסקו) מיום 16.4.2018 – המנוח השיג באבחון מינימנטל ניקוד 23/30, וכן אבחונים במסגרת המוסד הגריאטרי אליו התקבל ביום 10.5.2018 – המנוח השיג באבחון מינימנטל ניקוד 28/30 שהוא "בהתאם לנורמה לגיל ושנות השכלה" ובאבחון MOCA ניקוד 15/30 "שנעשו להתאים לדמנציה בדרגה קלה" (עמ' 8 לחוות הדעת). עוד הפנה המומחה לתיעוד רפואי ממועד מאוחר לעריכת הצוואה (אוקטובר 2019), קרי- למעלה משנה ממועד עריכת הצוואה, ממנו נלמד שהמנוח לא היה כשיר לדאוג לענייניו ומשום כך מונתה התובעת כאפוטרופא על גופו (נ/א), בעוד שצורך כזה לא עלה באשפוזים קודמים של המנוח לרבות בחודשים דצמבר 2018 ופברואר 2019 ואין דיווחים המתעדים תהליך של התדרדרות במצבו הקוגניטיבי.

(ב) אין אבחון עקבי על הגורם לדמנציה ממנה סבל המנוח. המומחה התייחס לשתי אפשרויות לגבי הסיבה לדמנציה. בהנחה שהגורם הוא דמנציה וסקולרית (וזו הערכתו): "ההתדרדרות היא סביב אזור מסוים שהפסיק לקבל אספקת דם ולכן הפסיק לתפקד, לכן זה יכול לא לקרות, יכול שבמשך שנים לא תהיה התדרדרות נוספת ויכול להיות שתהיה התדרדרות בקצב יותר משמעותי... אם זה יקרה ואם כן איפה והדבר הזה פחות ניתן לחיזוי מראש" (עמ' 12, ש' 5-8, 22-18). בהנחה שהגורם הוא מחלת אלצהיימר "יש חלבוניים שעל רקע המחלה בהדרגה מתפשטים על יותר ויותר אזורים במוח. לכן קצב ההתדרדרות יותר יציב, יותר קבוע, יותר ניתן לחיזוי" (עמ' 12, ש' 16-17), "הקצב ביחס לדמנציה על רקע אלצהיימר מקובל להגיד, אך זה גם תלוי בגיל, אקוויולנטי לירידה של 3 נקודות בשנה פחות או יותר" (עמ' 12, ש' 9-11). כנזכר בחודש מאי 2018 השיג המנוח באבחון מינימנטל ניקוד 28/30 והצוואה נעשתה בתחילת חודש ספטמבר 2018.

(ג) המומחה הסביר שאפילו היה לכאורה נותן "יותר משקל" לממצאי מבחן MMSE 28/30 בחודש מאי 2018 "שמראים על העדר דמנציה" (עמ' 11, ש' 27-33), הוא עדיין סבור שהייתה למנוח דמנציה קלה בחודש מאי 2018 שלא גרעה מכשירותו להבין טיבה של צוואה בחודש ספטמבר 2018: "יש פה אדם אני חושב שבמועד הצוואה כן סבל מדמנציה ולכן לא קבעתי בנחרצות למעלה מכל ספק כמו שאני יכול לעשות במצבים אחרים

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 0313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- 1 שהייתה בוודאות מוחלטת כשירות להבין טיבה של צוואה. עדיין אני חושב שבמקרה
- 2 הזה סביר יותר מאשר לא סביר שהוא היה כשיר לעשות צוואה" (עמ' 14, ש' 12-15).
- 3 ואכן, לא עלה בידי הנתבע להניח אינדיקציות אשר עשויות ללמד על דרגת חומרה אחרת.
- 4
- 5 למשל, קושי לנהל את מחלת הסכרת: "לא צריך להיות חולה דמנציה או לסבול מליקוי
- 6 קוגניטיבי כדי לא להבין עד הסוף משמעות של מחלה כרונית מולטי מערכתית כמו
- 7 סכרת. הטיפול בסכרת מורכב, תלוי במצב.... בקונטקסט הכולל יכול להיות אנשים
- 8 שהם מבולבלים ביחס לטיפול שהם צריכים לקבל, אינם ממלאים באופן מלא את
- 9 הנחיות הרופא ולכן הנתון לכשעצמו אינו חריג במידה כזו שיצביע על ליקוי
- 10 קוגניטיבי משמעותי" (המומחה- עמ' 7, ש' 9-23);
- 11
- 12 או, למשל, הגדרת "תשום נפש": "תשום וסיעודי זה ביטויים סיעודיים, סוציאליים,
- 13 מעצם המילה תשום לא ניתן ללמוד כמעט שום דבר על המצב הקוגניטיבי או לעניין
- 14 הכשירות" (המומחה- עמ' 14, ש' 7-10);
- 15
- 16 או, למשל, שלילת רשיון נהיגה לאחר מעורבותו (כנהג) בתאונה בשנת 2017 (20.10.2017)
- 17 ובשנת 2018 (27.3.2018) - במסמכי המרבי"ד נכתב כי ההמלצה להתליית הרישיון נובעת
- 18 מ"אי הופעתו לבדיקה לה זומן ואי שליחת המידע אותו התבקש להמציא למכון"
- 19 (נ/ה);
- 20
- 21 או, למשל, אישור להעסיק מטפלת- במסמכי המוסד הגראטרי נכתב כי ההמלצה לפיה
- 22 המצווה זקוק להשגחה במשך 24 שעות ביממה לא קשורה למצבו הקוגניטיבי של המצווה
- 23 אדרבא נכתב שהוא "חביב חיוני ומדבר לעניין אם כי מעיד על עצמו כי הוא סובל
- 24 מבעיות זיכרון" (עמ' 12 לחוות הדעת תחת הכותרת "ישראלה מדינה" ע"ס שיקום).
- 25
- 26 (ד) המנוח היה מאושפז בבתי חולים, עבר מספר פרוצדורות רפואיות פולשניות במהלך השנים
- 27 2017-2019 (עמ' 5, 13 לחוות הדעת). לא צוין בהתייחס לפרוצדורות שעבר המנוח, למעט
- 28 פרוצדורה מחודש אוקטובר 2019, הצורך במינוי אפוטרופוס.
- 29
- 30 בהתחשב בעובדה כי ברשומה הרפואית "לא נמצאו טופסי הסכמה מדעת חתומים"
- 31 ובעובדה כי ביצוע פרוצדורות פולשניות בהעדר הסכמה מדעת (או הסדר חוקי אחר) מהווה
- 32 הפרה של חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 (תשובה מס' 4 לשאלות ההבהרה), לא נמצא
- 33 ליקוי קוגניטיבי או נפשי בחומרה כזו שהיה בו כדי לגרוע מכשירותו של המנוח להבין טיבה
- 34 של צוואה.
- 35
- 36 לאור האמור לעיל, בהתחשב בעובדה שאין מסמכים רפואיים מזמן אמת המתעדים תהליך של
- 37 התדרדרות משמעותית של המצב הקוגניטיבי, רמת ההסתברות ומידת הוודאות של חוות הדעת
- 38 גדלה.
- 39

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

36. **שנית**, אל מול ההערכה ההסתברותית של המומחה, התבטא המנוח ופגש אנשים שלא התרשמו מאדם שלא דיבר לעניין. אדגים.
- למשל, ביום 1.6.2018 שוחחו המנוח והנתבע, והמנוח הביע את רצונו לערוך צוואה ולנשל את בנו מעיזבונו: "תדע לך שאני עומד לעשות לך, יש לי עורך דין ואני עומד להוציא אותך מהירושה שלי" (עמ' 2, שי 13-14 ת/א), והנתבע שלשיטתו נחשף ל"ירידה בתפקוד הכללי של אבי, הזכרון שלו נחלש, ... והיה מאוד מבובלב, תשוש ובדכאון" (סעיף 15 ומוצג נ/ה לתצהיר), ולשיטתו המנוח רצה להוריש לו (עמ' 21, שי 31-35), לא הזדעק בזמן אמת בטענה שהאמירה קשורה למצבו הקוגניטיבי של המנוח אלא להיותו של המצווה "עצבני" (נ/ט הודעות מיום 3.6.2018 שעות 12:54, 12:56 הודעה מיום 17.6.2018 שעה 17:12).
- למשל, עו"ד נבון דיבר ותיקשר עם המנוח (עמ' 15, שי 35; עמ' 16, שי 2, 14, 30; עמ' 18, שי 24), כולל בפגישה פרונטאלית שנמשכה "אולי חצי שעה פלוס מינוס" ביום 10.8.2018 (עמ' 19, שי 22-23); בשיחתו הטלפונית ובפגישה עו"ד נבון שמע מהמנוח שהוא מעוניין לערוך ייפוי כח כללי "רצה לתת להם ייפוי כח שיטפלו לו בכל מיני דברים", בלי שהתרשם ממצב מיוחד או חריג: "ש: יכול להיות שהוא לא היה יכול לטפל בעצמו? ת: לא יודע, אין לי מושג" (עמ' 18, שי 6-11); החתים את המנוח על ייפוי כח כללי לטובת התובעים תוך שאימת באימות נוטריוני את החתימה (נ/ו).
- לגבי אימות נוטריוני הפסיקה קובעת חזקה שאדם מבין על מה הינו חותם אלא אם כן התבררו נסיבות יוצאות דופן לחתימתו [נ.ת.א (ת"א) לזר יצחק נ' אברהם כהן (18.4.2012), פסקה 50 והאסמכתאות הנזכרות שם; ה"מ (ת"א) 20796-10-12 אלאוף נ' שוגרמן (2013)].
- העובדה שעו"ד נבון אימת את חתימתו של המנוח מלמדת על התרשמותו שהמנוח נמצא במצב קוגניטיבי אשר מאפשר הכרעה שקולה וצלולה בהתייחס לחתימתו בנושא זה.
37. **שלישית**, אמנם, עו"ד נבון לא שאל את המנוח אודות בני משפחתו, אודות מצבו, אודות רכושו, אודות הסיבה לנישול הנתבע (עמ' 19, שי 14, 31-34; עמ' 20, שי 2, 6, 31-32; עמ' 21, שי 6, 10, 31; עמ' 22, שי 15-16). עם זאת, מהראיות שהובאו נראה כי מצבו הנפשי והקוגניטיבי של המנוח הרשים את עו"ד נבון כזה שמאפשר למנוח להיות מודע לכך שהוא עורך צוואה.
- לעניין זה העיד עו"ד נבון כי **המנוח ביקש ממנו לערוך עבורו צוואה**: "ש: הרעיון לערוך צוואה היה רעיון של המנוח, הוא התקשר ואמר שהוא רוצה לערוך צוואה? ת: כן" (עמ' 18, שי 5-4), "הוא בא ורצה לעשות צוואה" (עמ' 21, שי 8; ר' גם עמ' 18, שי 24); **המנוח מסר לו את פרטי הצוואה מבחינת הנכסים**: "קודם הוא ציין למעלה את הפרטים של הדירה... הוא הביא לי כפי הנראה נסח או שטר מכר" (עמ' 18, שי 17); **המנוח מסר לו את פרטי היורשים וחלקיהם בעיזבונו**: "הוא נתן לי את ההוראות לצוואה" (עמ' 19, שי 2; נ/ו), "הוא מסר לי את מספרי הזהות שלהם ואני רשמתי... הוא הביא פתקי" (עמ' 20, שי 14-17):

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 50313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

לעומת זאת, בצוואה נרשמו בסופו של דבר הוראות אחרות מבחינת חלקי היורשים (ע' 18, ש' 32-29; עמ' 19, ש' 12-2). במצב זה, כאשר עו"ד נבון לא התבקש לטפל עבור המנוח בעניינים נוספים מלבד ייפוי הכח והצוואה (עמ' 22, ש' 25-26); כאשר התנהל שיח טלפוני על עניין הצוואה בטווח הזמן בין המועד שנחתם ייפוי הכח הכללי (10.8.2018) למועד שנחתמה הצוואה (6.9.2018) (עמ' 16, ש' 13-14; עמ' 22, ש' 19-22); כאשר לא נמסרה למנוח טיוטא של הצוואה (עמ' 22, ש' 23-24), אך גם לא הועלו מצד המנוח שאלות או תיקונים ביחס לצוואה שהייתה כבר מוקלדת ומודפסת לקראת הפגישה ביום 6.9.2018 (עמ' 22, ש' 2-5, 9-10) והוקראה למנוח – מתבקשת המסקנה שהמנוח שינה את דעתו בקשר להוראות הצוואה.

לאור כל האמור לעיל, היה עו"ד נבון יכול להתרשם כי המנוח נמצא במצב קוגניטיבי שמאפשר הכרעה שקולה וצלולה בהתייחס לחתימתו בנושא ההורשה.

38. כאמור, הפסיקה קובעת כי בספקות לא די על מנת לרוקן מתוכן את דבריו של המנוח בצוואתו. ברם, במקרה זה התמונה הכוללת לא מעוררת ספקות. אדרבא, משקלן הצטבר של הראיות מוליד לדעתי למסקנה כי לא עלה בידי הנתבע להרים את נטל המוטל עליו לשלול את כשירותו של המנוח.

39. לאור האמור לעיל, טענתו של הנתבע לעניין זה נדחית.

האם המנוח הושפע בהשפעה בלתי הוגנת?

40. סעיף 30(א) לחוק הירושה קובע כי: "הוראת צוואה שנעשתה מחמת אונס, איום, השפעה בלתי הוגנת, תחבולה או תרמית – בטלה".

41. ההשפעה הבלתי הוגנת היא אחד מאותם פגמים שיש בהם כדי להביא לפסלות צוואה שערך מנוח, משום שפגימתו הרעה שללה את רצונו החופשי והאמיתי של המנוח באופן שתוכנה לא מהווה ביטוי לרצונו אלא לרצונו של המשפיע: "מתוך כך אנו נדרשים לגילוי דצונו האמיתי

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 0313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 88327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- 1 והחופשי של המצווה בשעת חתימת צוואתו, רצון שהוא פרי החלטתו העצמאית, להבדיל
2 מרצון שהוכתם ונרמס בשל השפעה שאינה הוגנת. עצם העובדה שאנו מודעים לרצונו של
3 המנוח אין בה די, עלינו להוסיף ולבחון האם עסקינן ברצון חופשי להבדיל מרצון המונע
4 מלחץ או השפעה חריגה ולא ראוייה של אחרי"נ נעמ"ש (מרכז) 39988-09-17 ש' נ' ש'
5 (27.12.2018), סעיף 22; עמ"ש (ת"א) 48729-03-19 ב' י' פ' נ' א' פ' (17.11.2019), פסקה
6 [39].
7
8 42. מעבר להוכחת קיומה של השפעה ברמה העובדתית, על בית המשפט להשתכנע מנסיבותיה של
9 אותה השפעה בקיומו של מרכיב בלתי הוגן שיש בה וכי הצוואה היא פועל יוצא של אותו מרכיב
10 נע"א 4902/91 גודמן ואח' נ' ישיבת שם בית מדרש גבוה להוראה ודיינות ע"ש הרב שלמה
11 מוסאיוף זצ"ל בירושלים, פ"ד מט (2) 441 (1995); ע"א 53/88 מנלה נ' ברנדווין, פ"ד מו
12 (1) 48, 51 (1991).
13
14 43. הנטל להוכיח קיומה של השפעה בלתי הוגנת רובץ על כתפי הטוען לקיומה, וכל ספק בעניין זה
15 פועל לטובתו של מבקש קיום הצוואה נע"א 733/88 אהרוניאן נ' אלישקה, פ"ד מה (3) 706
16 (1991); ע"א 245/85 אנגלמן נ' קליין, פ"ד מג (1) 772, 778 (1989). בנוגע למידת ההוכחה
17 הנדרשת, נקבע בפסיקה כי חשש גרידא לא יהיה בו די כדי להרים את הנטל, אלא נדרשות
18 ראיות משמעותיות המקימות תשתית סבירה למסקנה בדבר קיומה של השפעה כאמור נע"א
19 3828/98 מיכקשווילי נ' מחקשווילי, פ"ד נד (2) 337, 342 (2000); דנ"א 1516/95 מרום נ'
20 היועמ"ש, פ"ד נב (2) 813, 846 (1998); דיני ירושה ועזבון בעמ' 124].
21
22 44. ארבעה מבחנים נקבעו בפסיקה לצורך בחינת קיומה של השפעה בלתי הוגנת: מבחן תלות
23 ועצמאות/ תלות וסיוע – דהיינו האם המצווה, בתקופה הרלוונטית לצוואה, היה עצמאי הן מן
24 הבחינה הפיזית והן מן הבחינה השכלית-הכרתית, וככל שהמצווה נזקק לסיוע הזולת, יש לבחון
25 את טיב הסיוע שניתן לו, את היקפו ואת מידת התלות של המצווה באותו סיוע, ובמי שהעניק
26 אותו; מבחן קשרי המצווה עם אחרים; נסיבות עריכת הצוואה נע"א 617/08 מלון עדן נהריה
27 בע"מ נ' קסל (21.9.2014), פסקה 59; דנ"א 1516/95 מרום נ' היועמ"ש, פ"ד נב (2) 813,
28 846 (1998) (להלן גם – פרשת מרום).
29
30 הדגש במבחנים הוא מערכת היחסים בין המשפיע (הנהנה) למושפע (המצווה) ובפרט, קיומה או
31 העדרה של תלות של המצווה בנהנה, תוך התייחסות למצבו הפיסי והנפשי של המצווה נע"א
32 2500/93 שטיינר נ' המפעל לעזרה הדדית של ארגון עולי מרכז אירופה, פ"ד נ (3) 338,
33 344 (1996); עמ"ש (חי') 34987-10-16 ש.ט. נ' ה.ט.ר (31.12.2019), פסקה 71].
34
35 לצורך הכרה בקיומה של השפעה בלתי הוגנת אין הכרח שיתקיימו כל המבחנים, למעשה די
36 בקיומם של חלק מהמבחנים האמורים כדי להצביע על קיומה של השפעה כאמור ובמקביל
37 רשאי בית המשפט לעשות שימוש במבחנים נוספים בהתאם לנסיבות הנידונות נע"מ (ת"א)
38 1100/05 פלוני נ' פלונית (6.4.2009).
39

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 9106-09-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

45. בהתקיים המאפיינים של המבחנים הנ"ל במקרה נתון, קמה חזקה לכאורה בדבר קיומה של השפעה בלתי הוגנת. חזקה זו מעבירה את נטל הבאת הראיות למבקש קיום הצוואה לסתור אותה חזקה תוך שלילת קיומם של אותם מאפיינים שהקימו את החזקה או לשלול את קיומה של "אי ההגינות" בהשפעה חרף קיומם של אותם מאפיינים נפגמים בצוואות בעמ' 213; ע"א 3828/98 בעמ' 342; עמ"ש (ת"א) 55098-12-11 פלוני נ' אלמונים (לא פורסם, ניתן ביום 24.10.2013), עמ' 11].
46. בפרשת מרום הציע בית המשפט העליון מספר מבחנים שיישומם שונה ממקרה למקרה, יכולים לסייע בידי מבקש קיום הצוואה לעמוד בנטל הבאת הראיות שהועבר אליו: מבחן הקרבה הרגשית, מבחן הנישול, מבחן השימוש לרעה בתלות, מבחן ההשפעה המותרת, מבחן הגיונה של צוואה [ת"ע (ת"א) 42187-11-19 א.א.ג. נ' י.א. ואח' (26.6.2022)].
- מן הכלל אל הפרט –
47. אבחן את יישומה של ההלכה הנ"ל על המקרה דנן.
48. **בכל הנוגע לפן הכרתי-משפחתי המנוח סבל מ"ליקוי נוירוקוגניטיבי מאג'ורי (דמנציה)**, שהיה יחסית בדרגה קלה" וכן "ספק הפרעה דיכאונית מינורית" (עמ' 19 לחוות הדעת).
- אמנם, כפי שהוכח בפניי מבחינה שכלית הכרתית ידע להבחין בטיבה של צוואה. עם זאת, מבחינה אישיותית מתואר המנוח כאדם יחסית נוח להשפעה (הנתבע- עמ' 18, ש' 11-15, 32-30; נ/ט הודעת ווטסאפ מיום 29.8.2018 שעה 15:07).
- מצבו של המנוח מבחינה זו מהווה נסיבה חשובה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת בהיותו **מצווה נוח להשפעה העשוי להיות תלוי במידה כזו או אחרת בנהנה**.
49. **בכל הנוגע לפן הפיזי**, במועד עשיית הצוואה המנוח התגורר במוסד גריאטרי (הנתבע- עמ' 20, ש' 36), רישיונו נשלל לאחר מעורבות בתאונה בשנת 2017 ו/או 2018 (התובע- עמ' 23, ש' 36; נ/ה), הוא "רצה להרגיש בטוח" (התובע- עמ' 25, ש' 33), והתובעים שלטו וניהלו נדבכים מרכזיים בחייו, עוד לפני שניתן ייפוי כח כללי לטובתם ביום 10.8.2018 ובוודאי לאחריו (נ/ו). למשל, התובעים סידרו את הדיור המוגן, השכירו את הדירה, טיפלו במכלול ענייניו של המנוח ותיפקדו למעשה כאפוטרופוס עליו: "בכל מה שהוא רוצה... ללכת לקניות, ללכת לבנק אם צריך, סידורים. לקחת אותו לקופ"ח, לקנות תרופות" (התובעת- עמ' 29, ש' 22-23, עמ' 36, ש' 3-8, עמ' 37, ש' 19-22; התובע- סעיף 15 לתצהיר; הנתבע- עמ' 21, ש' 7, 21-22; נ/ט הודעות מהימים 6.8.2018 שעות 35:07-36:07, 7.8.2018 שעות 26:08, 41:08, 29.8.2018 שעות 18:07, 19:07; דיוח עו"ס ישראלה מדינה מיום 23.5.2018 עמ' 9 לחוות הדעת).
- מצבו של המנוח מבחינה זו מהווה נסיבה חשובה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת בהיותו **תלוי בתובעים תלות מקיפה ויסודית**.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 8327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

50. בכל הנוגע לקשריו של המנוח עם אחרים, בנו היחידי של המצווה מתגורר בחו"ל עשרות שנים הגיע לביקורים מועטים: "כשלוש פעמים" (הנתבע- עמ' 15, ש' 2-4, 8-10, 14). אמנם, בין המנוח ובנו נשמר קשר טלפוני: "אמרת שדיברת עם אבין בטלפון כל הזמן? ת: נכון" (הנתבע- עמ' 20, ש' 32-33). עם זאת, מהתשתית הראייתית מתברר כי הטלפון הנייד של המנוח היה לא תמיד תקין; על כן, נאלץ המנוח לשוחח עם בנו או צדדים שלישיים אחרים באמצעות מכשירי הטלפון של התובעים, ובנוכחותם: "לכל הזמן היה נופל הטלפון. פעם למכונת כביסה, פעם נשבר, פעם המסך לא היה טוב. אז הייתי נמצא איתו הוא היה אומר לי תן לי טלפון אני רוצה לדבר עם... ובגלל שהטלפונים שלו תמיד לא זה ובזמן הזה הייתי, אז הוא התקשר מהטלפון שלי ולא רק... אלא גם עשה טלפונים לחברים אחרים, לאחות של... הפעמים שהטלפונים לא היה אפשר להוציא מהם שיחות אז הוא היה מתקשר מהטלפון שלי לחברים שלו מהקבלה שהיו באים לבקר אותו שם וגם אני הייתי בקשר רציף איתם, והיה מתקשר לאמא של... ללאחותי" (עמ' 1, ש' 1-3 ת/א; התובע- עמ' 27, ש' 8-13, 18-20; הנתבע- עמ' 21, ש' 29-30; נ/ט הודעת ווטסאפ מיום 4.6.2018 שעות 12:34, 23:55, הודעה מיום 30.7.2018 שעה 11:11).

מצבו של המנוח מבחינה זו מהווה נסיבה חשובה לקיומה של השפעה בלתי הוגנת בהיותו תלוי בתובעים ביכולת לקיים קשרים חיצוניים באופן חופשי.

51. בכל הנוגע לנסיבות עריכת הצוואה, התובעים היו מודעים לחששו (הנטען) של המנוח מהנתבע: "תמיד הרגיש שלא (הכוונה לנתבע- ס.א) ייקח לו כסף, לא ישתלט על הבית" (התובע- עמ' 25, ש' 32-33); ידעו על תכניתו של המנוח ליתן ייפוי כח כללי לטובתם: "כשהוא היה במוסד הסייעודי ישבנו איתו והוא אמר שהוא רוצה שאני... נדאג לו להכל, וזהו. ש: אז הוא סיפר לך שהוא רוצה שאתם תהיו מיופי הכח אך לא סיפר לך שקבע פגישה עם עו"ד לצורך כך? ת: נכון" (התובע- עמ' 27, ש' 1-6) וקיבלו את ייפוי הכח בסמוך לאחר החתימה (התובע- עמ' 28, ש' 3; התובעת- עמ' 35, ש' 3); ידעו על השיחה מיום 1.6.2018 במהלכה עדכן המנוח את הנתבע: "יש לי עורך דין ואני עומד להוציא אותך מהירושה שלי" ביום 1.6.2018 (עמ' 2 ש' 13 ת/א), ידעו שיש למנוח עו"ד: "ידעתי אבל לא ידעתי מי" (התובע- עמ' 27, ש' 35); לא ידעו אם המנוח הסדיר את ענייני הירושה (עו"ד נכון- עמ' 21, ש' 28-31, 36, עמ' 22, ש' 1) אלא התוודעו לעניין לכאורה בדיעבד בלבד: "אני לא הלכתי איתו. ש: ואז המנוח הסביר לעו"ד, מה הוא הסביר לעו"ד? ת: מה הסביר לו? שהוא רוצה לעשות סדר בבלגן. ש: איך את יודעת אם לא הלכת איתו? ת: כי זה מה שהוא אמר לי. ש: מה זה סדר בבלגן? ת: כל הדברים שלו, דירה, כסף" (התובעת- עמ' 33, ש' 16-25). לנוכח הידיעה של התובעים כמובא לעיל התובעת בזמן אמת כתבה לנתבע: "היום אני... עובדים על מנת להגן על אבא שלך" (הודעת ווטסאפ מיום 29.8.2018 שעה 15:07 נ/ט). לעומת זאת, בחקירתה לא הציעה הסבר על כוונתה מאחורי האמירה הנ"ל: "ש: ...למה התכוונת אמרת את זה, להגן עליו ממי? ת: לא יודעת. ש: את אומרת דברים ולא יודעת על מה? ת: אני לא זוכרת" (עמ' 36, ש' 12-19), לא קשרה בין חששו (הנטען) של המנוח לרצונו לערוך צוואה. אדרבא התובעת טענה שהרעיון לערוך צוואה בכלל לא היה של המנוח: "ש: הרעיון לערוך צוואה היה של עו"ד נכון? ת: כן" (עמ' 33, ש' 14-15).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

לנוכח ההתנהלות סביב עריכת הצוואה לא שוכנעתי כי הצוואה היא מעשה רצוני ועצמאי של המנוח.

52. במקרה זה, המצווה הוא אלמן, בנו היחידי מתגורר בחו"ל, אחותו בעצמה דמנטית (נ/ט הודעת ווטסאפ מיום 5.3.2018 שעה 12:37), אין לו קשרים חברתיים משמעותיים אחרים. כלומר, הוא נמצא לבד בארץ, מבחינה אישיותית הוא אדם נוח להשפעה והתובעים היו האנשים הקרובים לו והוא תלוי בהם; המצווה אשר במשך כל השנים לא מצא לנכון לערוך צוואה, מצווה לתובעים את עיזבונו חודשים בודדים לאחר שהתובע עוזב את הדירה "בסוף 2017" (התובע- עמ' 24, ש' 11; הנתבע- עמ' 20, ש' 36) ולאחר שהתובעת שלא הייתה בכלל בקשר עם המנוח עד סוף שנת 2017 נכנסת לתמונה (סעיף 20 לתצהיר הנתבע); התובעת מבצעת מכלול פעולות בנוגע להכנת הצוואה המלמד שהיא למעשה "הפיקה" את הצוואה (ר' סעיפים 66-77 להלן). אני סבורה כי מערך נסיבתי כזה מקים חזקה אודות קיומה של השפעה בלתי הוגנת. לפיכך, עבר נטל הבאת הראיות אל התובעים.

53. מהתשתית הראייתית שהונחה בפניי מצאתי כי התובעים לא הרימו את הנטל לסתור חזקה זו; להלן אפרט טעמי.

54. לפי הצעתו של הנתבע, ובהסכמתו של המנוח, התובע ומשפחתו עברו להתגורר עם המנוח בדירה, ללא תשלום, בין השנים 2010-2017 (הנתבע- עמ' 15, ש' 17, 25, 28-30; התובע- עמ' 24, ש' 36-עמ' 25, ש' 1).

אכן, הנתבע מאשר כי במהלך שנות המגורים המשותפים התפתח יחס חיובי וקרבה רגשית בין המנוח והתובע: "הם זרמו ביחד... חיו ביחד. ש: היה להם טוב ביחד? ת: נראה לי שכן" (הנתבע- עמ' 15, ש' 31-36), "כמו אבא שני שלי" (התובע- עמ' 26, ש' 17). עם זאת, תנאי המגורים של המנוח לא היו משביעי רצון: "אני חושב שהם היו בסה"כ 7 אנשים שגרו בדירה" (עמ' 15, ש' 22), "אבא התקרב אלי ואמר לי שאציל אותו, יש בעיה... חדר שלו הכי קטן שבדירה, היה מפוצץ בקופסאות מהדברים של המשפחה של... זה היה הזנחה טוטאלית... הוא סיפר לי שהם גובים ממנו מחצית מכל המיסים, האגרות, ארנונה של הדירה ושזה לא הוגן" (הנתבע- עמ' 16, ש' 15-27, עמ' 17, ש' 6-11, 27-28, 31-33; נ/ט הודעות ווטסאפ מיום 22.10.2017 שעות 18:00-22:00, 7.8.2018 שעה 08:44).

55. העובדה שהמצווה הסכים להתגורר בתנאים כאלה, בלי לפצות פה, אפילו כעס על הנתבע שהסתיימו המגורים המשותפים, מוכיחה כשעצמה את התלות של המנוח בתובע (הנתבע- עמ' 17, ש' 6, 27-28, 31-32, עמ' 20, ש' 12; נ/ט הודעות ווטסאפ מהימים 21.10.2017 שעה 00:00, 21.10.2017 שעה 22:26).

56. התובעים דאגו לכך שבנקודות זמן מסוימות, מטעמי בריאות לכאורה, לא ינסה הנתבע ליצור קשר עם המנוח, וכפי שהעיד הנתבע: "אני הייתי מתקשר ל... והיא הייתה אומרת לי לא להתקשר אליו" (עמ' 21, ש' 17).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 50313-08-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

1 כך אירע לפני הפגישה עם עו"ד נבון ביום 10.8.2018 – מועד שהיה בידיעתה של התובעת: "עורך
2 הדין התקשר אליי כנראה ... אמר לי מוכן" (התובעת- עמי 34, שי 30- עמי 35, שי 1) – י'
3 אני מנסה להשיג את אבא..רוצה שידבר עם הנכדים. תעזוב אותו בבקשה.
4 מה זאת אומרת? הוא כל כך כועס עליך ולקח לי הרבה זמן להרגיע אותו...
5 איזה טעות הייתה שלי? כל כך רצינו להגיע השנה ופתאום הכל התהפך. כל השנים
6 האלו היה כבוד הדדי בינינו, לא הצקנו אף פעם אחד לשני, ופתאום בוססססס" (נ/ט
7 הודעה מיום 7.8.2018 שעות 08: 21- 08: 26).

8
9 כך אירע גם לפני הפגישה לחתימת הצוואה ביום 6.9.2018 – י' ואני מבקשת ממך לא
10 לשחק איתי במשחקים...תמשיך לשגע אותו והוא יהפוך לאלים... איזה משחקים,
11 אם לא אבא לא הייתי פונה אלייך בכלל. משגע אותו? מה אני עושה מתקשר אליו לשאול
12 את שלומי. טוב אני לא יפנה אליך יותר" (הטעויות במקור-ס.א) (נ/ט הודעת ווטסאפ מיום
13 3.9.2018 שעות 08: 54- 08: 57).

14
15 **התנהלות התובעים במועדים קריטיים כנ"ל – כשנעשה ייפוי הכח הכללי לטובתם**
16 **וכשנחתמה הצוואה לטובתם – מוכיחה כשלעצמה את הניסיון למדר את הנתבע מחיי המנוח.**

17
18 57. התנהל שיח בין המנוח והתובעים בענייני עיזבונו.

19
20 כך יוצא מחקירתו של התובע: "ש: כט מסרה לך את ייפוי הכח שאלת את המנוח
21 האם הסדיר גם את ענייני הירושה? ת: לא. ש: שאלת אותו למי הוא רוצה להוריש
22 כששמעת את השיחה ביום 1.6.2018? ת: לא. זה לא עניין אותי. ש: יש לך בן אחד,
23 אם הוא לא מוריש לו אז הוא מוריש לאנשים אחרים. לא התעניינת למי? ת: לא. הוא
24 יכול להוריש למי שהוא רוצה .. ש: בסעיף 5 לתצהיר שלך אתה כותב "המנוח היה חופשי
25 לצוות את רכושו כפי שרצה"? ת: אוקיי. ש: מה הוא רצה? ת: אין לי מושג... ש: אם אתה
26 כותב בתצהיר שהוא הוריש כפי שהוא רצה זה משתמע שאתה יודע מה הוא רצה אחרת
27 למה שתכתוב סעיף כזה? ת: רשמתי שמה שהוא יחליט הוא ייעשה" (התובע- עמי 28, שי
28 23-15).

29
30 כך יוצא מחקירתה של התובעת. אם התובעת לא הייתה לכתחילה בסוד העניינים ושמעה
31 בדיעבד מהמנוח מה הסדר שעשה בבלגן (עמי 33, שי 23), אני תמהה כיצד הייתה יכולה לומר
32 שויתרה על הדירה לטובת התובע: "נכון, זה כתוב בתמלילי" עמי 34, שי 6; כיב עמי 17, שי 5-
33 1, 12-13)?

34
35 **התנהלות התובעים מלמדת כי הם למעשה היו בסוד העניינים.**

36
37 58. **בכל הנוגע להגיגה של צוואה, התובעים המציאו סכסוך כספי שלא היה בין המנוח והנתבע על**
38 **רקע זכויות בירושה מצד משפחתה של האם המנוחה (רעייתו של המצווה ואמו של הנתבע)**
39 **(ד/נ).**

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

1 לתמיכה בטענותם צרפו התובעים הקלטה ותמליל שיחה מיום 1.6.2018 שם נשמע המנוח מטיח
2 בנתבע: "לקחת לי את כל מה שמגיע לי מאשתי וגם את שלך בואני'ה שכחת שלקחת לי
3 גם את הירושה שלך וגם את הירושה שלי" (עמ' 2, ש' 4, 10 ת/א) "ש: מה הוא רצה? ת: אין
4 לי מושג. רק שהבן שלו יחזיר לו את הכסף" (התובע- עמ' 28, ש' 18). בחקירתו טען התובע:
5 "כל הזמן שהתגוררתי בדירה עם [REDACTED] הוא תמיד אמר שיש ירושה של הסבתא שנפטרה
6 והוא אמר שהוא מחכה [REDACTED] יחזיר לו את הכסף שמגיע ל[REDACTED] חלק מהירושה של
7 הסבתא שהיא הורישתה ל[REDACTED] חצי ירושה וחצי מזה היה אמור להגיע ל[REDACTED] ש: מתי
8 התקבלה הירושה? ת: אין לי מושג. ש: הראה לך איזה מסמך כמו צו ירושה למשל
9 שהוא יורש? ת: לא הראה לי שום מסמך שהוא יורש" (התובע- עמ' 25, ש' 14-23), "אחת
10 מהאחיות או הבנות דוד, משהו כזה התקשרה אליו... מהמשפחה של אמא של [REDACTED]
11 האחיות או הדוד היו מתקשרים פעם בשבוע, זה היה בסביבות 2015-2016. ש: לפני כן
12 שמעת על כסף ירושה של הסבתא? ת: לא" (התובע- עמ' 26, ש' 1-15).

13
14 מנגד, בזמן אמת דחה הנתבע את הטענה על סכסוך כספי בינו לבין המצווה, ובחקירה עמד על
15 גרסתו: "נודע לו או שנודע לי שהייתה ירושה של דודים שלי אחים של אמא שלי. ש: נודע
16 למי? ת: לאבא שלי ולי. שבירושה הזאת לא אני ולא אבא שלי היינו רשומים כירורשים.
17 אבל בזמן [REDACTED] יצא מהבית הוא העלה את זה לתודעה של אבא בכדי שיודוש משהו
18 ממני שלא קיים" (עמ' 18, ש' 4-9; עמ' 19, ש' 25; נ/ט הודעות ווטסאפ מהימים 3.9.2018 שעה
19 08:51-08:50, 14.11.2018 שעה 05:01, 19.11.2018 שעה 07:40; 28.1.2019 שעה 09:04,
20 18.3.2018 שעות 10:22, 11:17).

21
22 ואכן, בחקירתם אישרו התובעים שאין ברשותם ראיה אובייקטיבית על כספי ירושה (התובע-
23 עמ' 25, ש' 14-23; עמ' 26, ש' 1-15), ולא הביאו הקלטות אחרות של שיחות בעניין – שלא נשללה
24 האפשרות כי קיימות ומוחזקות בידי התובע שאצלו "הטלפון מקליט אוטומטית וכל שיחה
25 מוקלטת" (עמ' 27, ש' 25-30) או עדויות אחרות למשל קרובי המשפחה שאזכרו בעדותו של
26 התובע, והימנעותם פועלת לחובתם נע"א 2275/90 לימנה חברה ישראלית לתעשיות כימיות
27 בע"מ נ' רוזנברג, פ"ד מז (2) 605 (1993).

28
29 במצב דברים כזה, גרסתו של הנתבע כי התובעים הסיתו את המנוח כנגדו, היא הגרסה
30 המסתברת.

31
32 59. התובעים הוסיפו וטענו על יחסים עכורים, כעסים של הנתבע כלפי המצווה כמשתקף בהליכי
33 משפטיים משנת 1994 (התובע- עמ' 25, ש' 8-13; ת/א לתצהיר התובעת), כהסבר לעובדה
34 שהנתבע נושל מהעזבון.

35
36 אכן, הנתבע אינו מכחיש שהיה סכסוך כזה והוגשו תביעות בבית המשפט לענייני משפחה (עמ'
37 14, ש' 24-35, עמ' 18, ש' 10-17, 19-25). סביר להניח שהסכסוך היה קשה. ולראיה, הנתבע
38 נושא את שם המשפחה של אמו (עמ' 14, ש' 8-10). עם זאת, כיוצא מעדותו של הנתבע, הצליחו
39 השניים לשים מאחוריהם את משקעי העבר. לעניין זה העיד הנתבע שהקשר ביניהם תמיד נשמר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- 1 (הנתבע- 21, שי 35) והיחסים היו חמים: "הייתה אהבה הדדית. ש: מערכת היחסים הייתה
2 טובה? ת: מצוינת" (עמ' 16, שי 9-5), "היחסים נהיו עוד יותר טובים" (עמ' 22, שי 9; נ/ט
3 הודעות ווטסאפ מהימים 17.6.2018 שעה 17:12, 7.8.2018 שעות 08:24, 08:26; עמ' 19, שי 15,
4 30). ואכן, הנתבע הגיע לבקר את המנוח בישראל (הנתבע- עמ' 15, שי 4); עמד בקשר רציף עם
5 התובעת והתעניין במצבו ובצרכיו של האב (נ/ט); דאג לספק מענים לצרכיו של האב. למשל,
6 איפשר למנוח לקבל את מלוא דמי השכירות שהניבה הדירה ואף שלח לו כספים מידי פעם
7 להרגיעו (הנתבע- עמ' 19, שי 15, 30; עמ' 21, שי 35; עמ' 22, שי 9; התובע- עמ' 24, שי 32-35,
8 עמ' 25, שי 2-3; נ/ט הודעות ווטסאפ מהימים 7.11.2017 שעה 12:49, 6.3.2018 שעה 09:04).
9 או, למשל, הנתבע עמד בקשר עם גורמים שטיפלו במצווה (עמ' 19, שי 8; עמ' 22, שי 11; נ/ט
10 הודעת ווטסאפ מיום 22.10.2017 שעה 00:39). או, למשל, הנתבע ביקש לדאוג לאב באמצעות
11 חבריו (נ/ט הודעות ווטסאפ מהימים 22.10.2017 שעה 00:51, 6.3.2018 שעה 09:19, 26.4.2018
12 שעה 08:04, 3.6.2018 שעה 12:54-12:55, 1.7.2018 שעה 10:37, 20.6.2019 שעה 02:25).
13
14 60. לאור האמור ההנחה של עורך הצוואה שהמנוח ציווה כפי שציווה כי: "אני מניח שהוא לא
15 דאג לו אלא מי שדאג לו זה [REDACTED] ש: איך אתה יודע שאלה הם שדאגו לו? ת: כי
16 הוא רשם את זה בצוואה" (עמ' 20, שי 36; עמ' 21, שי 1-2) לא משקף לאשורו את מצב היחסים
17 בין המנוח והנתבע.
18
19 61. חוסר ההגיון בצוואה מתחדד בראי העובדות הבאות:
20
21 העובדה שהתובעים איתרו ביום 6.10.2019, מסמכים בקשר להליך המשפטי שהתנהל בין
22 המצווה והנתבע בשנת 1994 בנימוק שאינו מניח את הדעת לפיו: "...מהרווחה ... יש לך את
23 הסכסוך ביניהם שהיה ב'94. על הסעיף הזה הם רצו לדעת למה. אין לי מושג למה. רצו,
24 עשינו. הם שאלו מה זה והבאנו את המסמך הזה. זה לא היה בתצהיר כי לא זכרתי את
25 זה" (ת/א; התובעת- עמ' 29, שי 14-31) טיפלה בעניינים האלה. ש: לאיזה צורך? ת:
26 אין לי מושג" (התובע- עמ' 24, שי 24, 24-14). ודוק, הליך אפוטרופסות לשיטתה של התובעת
27 נכפה עליה: "אני לא הגשתי. הכריחו אותי" (עמ' 35, שי 31) בשלהי חודש אוקטובר 2019
28 (נ/א).
29
30 העובדה שהתובעת שמרה על דבר קיום הצוואה בסוד ולמעשה התובעים הם היחידים שידעו
31 על מהלך זה וקיבלו עותק מהצוואה בסמוך לאחר עשייתה (התובע- עמ' 28, שי 29-34; התובעת-
32 עמ' 36, שי 31; נ/ט הודעת ווטסאפ מיום 1.7.2019 שעות 09:07-07:40), והתובעת נמנעה
33 מלהשיב על פנייתו של הנתבע לקבל את פרטיו של עורך הצוואה (נ/ט הודעת ווטסאפ מיום
34 30.9.2018 שעה 05:43, 09:42, 17:07, 11.10.2018 שעה 03:22). הדברים נכונים ביתר שאת
35 מקום שהתובעת עתרה להתמנות כאפוטרופוס לגוף על המצווה ביום 22.10.2019, בלי שציננה
36 בבקשתה את קיומו של הנתבע (התובעת- עמ' 35, שי 20) (נ/א), וספק בעיני כי ציננה שהיא
37 מחזיקה יפוי כח כללי לטובתה. גם בכך יש להעיד על מעורבותם ואף יוזמתם לעריכת צוואה
38 לטובתם.
39

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

62. לאור האמור לעיל, לא מצאתי כי עלה בידי התובעים להביא ראיות שיש בהן לסתור את החזקה בדבר השפעה בלתי הוגנת.

63. נוכח כל האמור לעיל, אני מקבלת את טענת הנתבע על קיומה של השפעה בלתי הוגנת.

האם הייתה מעורבות הנהגה בעריכת הצוואה?

64. סעיף 35 לחוק קובע כי: "הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה המזכה בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה".

לאור התוצאה הקשה של הוראת הדין האמורה, הדין הנוהג הוא שיש לפרשה בצמצום נ"ע"א 510/90 כצנשטיין נ' סידרנסקי, פ"ד מה (2) 221, 225 (1991).

65. בפסיקה נקבע כי המבחן לקיומה של עילה זו הינו מבחן השכל הישר נ"ע"מ 1806/16 פלוני נ' פלוני (30.3.2016), פסקה 35, כאשר הבחינה האם נטל הנהגה חלק בעריכת הצוואה צריך שתעשה ביחס לכל מקרה ונסיבותיו ונוכח מידת האינטנסיביות והחומרה של מעורבות הנהגה בעריכת הצוואה נ"ע"מ 78000-05-24 פסקה 9 והאסמכתאות הנזכרות שם; ע"א 5869/03 חרמון נ' גלוב, פ"ד נט (3) 1, 8-9 (2004); פגמים בצוואות עמ' 311-318.

עוד קבעה הפסיקה, כי "הצטברותם של אירועים וזיקות שאולי כל אחד מהם כשלעצמו לא היה בו כדי להציב תווית של נטילת חלק בעריכת הצוואה, הנה בהיקבצם יחד ב"מבט על" אל המכלול, יוצרים הם אותה השתתפות בעריכתה שיש בה כדי לפסול" נ"ע"א 5869/03 בעמ' 8; ע"א 6496/98 בוטו נ' בוטו, פ"ד נד (1) 19, 38 (2000).

66. לאחר בחינת מכלול הנתונים והראיות, מצאתי כי הייתה מעורבות של התובעים בעריכת הצוואה, והכל כמפורט להלן.

67. התובעים ידעו מהמנוח שיש לו עו"ד שלו: "יש לי עורך דין" (עמ' 2, שי 13 ת/א; התובע- עמ' 27, שי 33-35); שמעו גם מהנתבע שיש עו"ד בתמונה: "יש אנשים... שהמליצו לאבא איזה עו"ד. שמו סורי? שמעת עליו. אין לי מושג מי זה העורך דין הזה אף פעם לא שמעתי את השם הזה. הוא סיפר לחבר שלי שביקר אותו בבית אבות" (נ/ט הודעת ווטסאפ מיום 29.8.2018 שעות 07:00, 07:01); לא ידעו האם המנוח הסדיר את ענייני הירושה (התובע- עמ' 28, שי 4-5, 36); ידעו על תכניתו של המנוח למכור את הדירה (עמ' 1, שי 8 ת/א; התובע- עמ' 24, שי 1-5). והנה, בסמוך לאחר מכן המנוח פנה לעו"ד נבון.

במקרה זה, על פי עדותו, אין לעו"ד נבון היכרות מוקדמת עם המנוח, הוא לא יודע מהמנוח מי הפנה אותו אליו (עמ' 15, שי 31, 35; עמ' 16, שי 7-12), וממילא לא הוכח שהמנוח קיבל "מיוסף אבא שלי וג'יסו" המלצה עליו (סעיף 11 לתצהיר התובעת). לעומת זאת, התברר כי עו"ד נבון

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19106-09-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

- 1 הוא, לשיטתה של התובעת, "עו"ד של המשפחה" (התובעת- עמ' 36, ש' 20-25; התובע- עמ'
2 28, ש' 1; נ"ט הודעת ווטסאפ מיום 30.9.2018 שעה 05:43, 09:42).
- 3
- 4 68. צירוף עובדות אלה מלמד כי ההמלצה להגיע לעו"ד נכון הייתה של התובעת.
- 5
- 6 69. המנוח מסר לעו"ד נבון פתק עליו עם שמות הנהנים ומספרי הזהות שלהם, כך לדבריו: "הוא
7 הביא פתק היו רשומים בו מספרי הזהות שלהם ואני העתקתי את זה. ש: אז איפה הפתק
8 של המנוח? ת: מאיפה אני יודע. ש: הוא לא הביא צילומי תעודות זהות שלהם אלא בא
9 עם פתק? ת: כן" (עו"ד נבון- עמ' 20, ש' 16-21; עמ' 18, ש' 26); עו"ד נבון ערך תרשומת על
10 בסיס הפתק: "זה כתב ידי. אנ רשמתי פה (נ/י) וסכום של הצוואה ואת שמות אלו שהוא
11 מצווה להם... זאת תרשומת שעשיתי אצלי" (עו"ד נבון- עמ' 17, ש' 1-3; נ/י); עו"ד נבון "לא
12 זוכר את התאריך" של התרשומת (עמ' 17, ש' 3), אך מאשר שהתרשומת נעשתה לפני יום
13 10.8.2018: "ש: זה לפני ייפוי הכח התרשומת הזאת? ת: כן. רשמתי לו פה כמה עולה ייפוי
14 הכח וכמה עולה הצוואה. ש: יש פה שיק שקיבלת על ייפוי הכח שעשית. השיק הזה הוא
15 מה 8.8 אז יכול להיות שהפגישה הזאת הייתה ב 8.8? ת: לא. זה ממתי שהוא שילם לי ויש
16 לי פה את הקבלה. ש: הייפוי כח נחתם ב 10.8? ת: כן והוא שילם לי את זה לפני. ש:
17 ...מתי התקיימה הפגישה של התרשומת נ/י? ת: לפני כן, לא יודע להגיד בדיוק תאריך"
18 (עמ' 17, ש' 6-13).
- 19
- 20 במקרה זה, בשים לב למועד שהתובע עזב את הדירה: "באוגוסט 2017" (עמ' 24, ש' 11), עדות
21 התובע בחקירתו בפניי, כי המנוח השיג בכוחות עצמו את הפרטים: "מהחשבונות שהייתי
22 משלם על השם שלי או שהוא קיבל מ..." (עמ' 26, ש' 27-28) אינה סבירה. לעומת זאת,
23 התובעת נהגה לרשום פתקים עבור המנוח: "ש: יכול להיות ש... זכר את המספר שלך
24 בעל פה? ת: אם לא זה היה רשום לו על פתק. עשיתי לו רשימות של מספרי טלפונים
25 למקרי חירום. עשיתי שיהיה לו את הטלפון של אמא שלי, של אבא שלי, של ... (עמ'
26 34, ש' 20-23). ומשכך, סביר שהפתק נכתב על ידה או שהפרטים המופעים בו נמסרו למנוח על
27 ידה.
- 28
- 29 70. צירוף עובדות אלה מלמד כי התובעים סיפקו למעשה לעורך הצוואה את המידע אשר מצוי
30 בצוואה.
- 31
- 32 71. המנוח שרישיונו נשלל (נ/ה), ביקש להגיע לחתימת הצוואה ביום שישי בשעות אחר הצהריים –
33 עיתי לא שגרתי – כשאין סיבה מיוחדת מבחינתו: "ש: מה היה כ"כ דחוף להחתים אותו
34 ביום שישי? ת: זה מה שהוא רצה. הוא שאל אם ביום שישי אני נמצא ואמרתי שכן" (עו"ד
35 נבון- עמ' 21, ש' 18, עמ' 22, ש' 28; מר דוד- עמ' 24, ש' 24); התובעת קיבלה מהמנוח את
36 הצוואה "בערב יום שבת. באותו היום שהוא חתם על הצוואה הוא בא ונתן לי עותק" (עמ'
37 36, ש' 31), לרבות עותק עבור התובע (עמ' 36, ש' 33).
- 38

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב-יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'

ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

72. במקרה זה, התובעת היא אשה עובדת (עמ' 1 לתצהיר הגב' [REDACTED]; עו"ד נבון מכיר אותה לא בקשר לטיפול בענייניה המשפטיים (עו"ד נבון- עמ' 17, ש' 28-33); אין לעו"ד נבון פרטי התקשרות עם המנוח (עו"ד נבון- עמ' 19, ש' 15-18); מספר הטלפון של התובעת מופיע במסמך הכולל את הוראות המצווה (נ/ו), בלי שיש הסבר לעניין: "ש: למה רשום מספר הטלפון של [REDACTED] במזכר? ת: אין לי מושג" (עו"ד נבון- עמ' 19, ש' 19-21; התובעת- עמ' 31, ש' 1-2; עמ' 34, ש' 14-15); עו"ד נבון ידע את התובעת כי יפוי הכח הכללי מוכן (התובעת- עמ' 34, ש' 36-37, עמ' 35, ש' 1); התובעת יודעת היכן נמצא משרדו של עו"ד נבון והסיעה בעבר את המנוח למשרד לצורך חתימת יפוי הכח הכללי: "הלכתי אליו ל [REDACTED] (בית האבת) ולקחתי אותו" (עמ' 30, ש' 4, עמ' 35, ש' 2). בהתחשב בנתונים אלה, עליהם מצטרפת העובדה שהתנהל קשר טלפוני ממספר הטלפון של התובעת למספר הטלפון של עו"ד נבון, לרבות במועד שנחתמה הצוואה, סביר להניח שמועד הפגישה נקבע בזמן שיהיה נוח עבור התובעת (נ/ו); התובעת- עמ' 30, ש' 14, 33-36, עמ' 31, ש' 1-20, עמ' 34, ש' עמ' 37, ש' 11-14).
73. צירוף עובדות אלה מלמד כי התובעת הביאה את המנוח לפגישה במשרד עורך הצוואה ביום 6.9.2018.
74. בשיקים שהמנוח שילם לעו"ד נבון שכר טרחה עבור המסמכים המשפטיים לא מופיע כתב יד של עו"ד נבון או המזכירה שלו (עו"ד נבון- עמ' 17, ש' 15, 21); השיקים היו מוכנים: "הוא הביא לי את זה ככה. אני שמתי את החותמת שלי... יכול להיות שהוא מילא את השיק" (עו"ד נבון- עמ' 17, ש' 17, 23); התובעת מכחישה כי מילאה את השיקים, אך מסכימה בעצמה כי כתב היד בשיקים דומה לכתב ידה (עמ' 35, ש' 18, 32-36; עמ' 36, ש' 2; נ/ד).
75. צירוף עובדות אלה מלמד כי התובעת מילאה את השיקים לפקודת עורך הצוואה.
76. התובע התגורר יחד עם משפחתו בדירה (הנתבע- עמ' 15, ש' 27-30), נאלץ לצאת מהדירה "באוגוסט 2017", ולא הייתה לו דירה בבעלותו בשנת 2018 (התובע- עמ' 23, ש' 34; עמ' 24, ש' 11; הנתבע- עמ' 17, ש' 6, 27-28). לתובעת לא הייתה דירה בשנת 2018 (עמ' 34, ש' 2) היא ידעה על הצוואה ההדדית שערכו הוריה וחששה מאחותה ש"אמרה לי "תגני על עצמך" בשנת 2016 או 2017 משהו כזה... היא אומרת שאני עומדת מול בעיה רצינית... יש צוואה שההורים שלי נתנו חצי חצי זו הצוואה ההדדית. אמרתי להם בבקשה שיבדקו אם אפשר להוסיף סעיף שהיא לא תזרק אותי מהדירה או תכריח אותי לקחת משכנתא על מנת לרכוש את החלק שלה בדירה" (עמ' 31, ש' 29-36; עמ' 32, ש' 1-11).
77. במקרה זה, הרקע האישי של התובעים כמובא לעיל מעלה חשד בדבר מעורבותם בעריכת הצוואה על ידי המנוח.
78. כל האמור לעיל מלמד על פעלתנות משמעותית של התובעים בהכנת הצוואה. אולם, גם אם כל אחת מהנסיבות האמורות לעיל כשלעצמו לא מהווה נטילת חלק בעריכתה, הרי מקבץ הנסיבות כולן יחד מטות את הכף בבירור לחובת התובעים ולמסקנה לפיה מעורבותם בעריכת הצוואה עולה כדי מעורבות פסולה שיש בה להביא לבטלות הצוואה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 19106-09-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 60313-08-22 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל-אביב ואח'
ת"ע 38327-01-23 נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב ואח'

79. נוכח כל האמור לעיל אני מקבלת את הטענה של קיומה של מעורבות בעריכת הצוואה.

סוף דבר

80. לאור האמור לעיל אני קובעת כדלקמן:

א. ההתנגדות למתן צו קיום צוואה מתקבלת (ת"ע 60313-08-22) והתובענה ליתן צו קיום צוואה (ת"ע 19106-09-22) – נדחית.

ב. התובענה ליתן צו ירושה (ת"ע 38327-01-23) – מתקבלת.

ג. התובעים ישלמו לנתבע הוצאות משפט, כולל החזר הוצאות חוות דעת ועדותו של המומחה, בסך 55,000 ₪. הסכום ישולם בתוך 30 ימים אחרת ישא ריבית והפרשי הצמדה כחוק ממועד החיוב ועד למועד התשלום בפועל.

81. המזכירות תשלח לצדדים את פסק הדין.

ניתן היום, י"ג סיוון תשפ"ה, 09 יוני 2025, בהעדר הצדדים.

סג' - ט'
סגלית אופק, שופטת